

Itsenäinen Suomi 80 vuotta –

Vaasassa runsaasti juhlatapahtumia

■ Kun Suomi joulukuussa 1917 oli julistautunut Venäjästä riippumattomaksi itsenäiseksi valtioksi, seurasi ajanjakso, jossa Vaasa ja Pohjanmaa olivat usein keskeisesti esillä. Näihin tapahtumiin liittyen on Vaasassa kevätkaudella 1998 vietetty lukuisia itsenäisyys- ja maanpuolustusaiheisia juhlatilaisuuksia. Tarkastelen tapahtumia seuraavassa erityisesti edustamani järjestön, Pohjanmaan Maanpuolustuskilta – Österbottens Försvargille ry:n näkökulmasta.

Tammisunnuntai

Itsenäiseksi julistautuminen ja eräiden ulkovaltojen tunnustuksetkaan eivät vielä taanneet maailmelle valtiollista suvereniteettia. Maassa oli runsaasti aseissa olevaa venäläistä sotaväkeä. Alkoi Vapaussota tämän vieraan asevoiman aseista riisumiseksi. Tapahtumat käynnistyivät sunnuntaina 27.1.1918 usealla paikkakunnalla Vaasan seudulla. Tammisunnuntaista onkin muodostunut vapautemme perinteinen muistopäivä erityisesti Pohjanmaalla.

Tammisunnuntai on myös Pohjanmaan Maanpuolustuskillan vuosipäivä. Tänä vuonna vuosipäivään sisältyi erityistä juhlavuotta 80-vuotismuistopäivän johdosta. Vaasan Rannikkopatteriston koulutustalon Vaasa-salin täyttänyt juhlayleisö sai kuulua mm. Pohjanmaan Sotilassoittokunnan esittämää musiikkia sekä Helsingin yliopiston emeritusprofessori Päiviö Tommilan juhlapuheen aiheesta "Suomen synnyt". Tommila katsoi maamme kansallisen ja valtiollisen kehityksen tapahtuneen seitsemänä vaiheena, "syntyinä", joista valtiollinen itsenäistyminen 80 vuotta sitten oli luonnollisesti yksi keskeisimmistä.

Jääkäreiden paluu

Kuukausi tammisunnuntain jälkeen Vaasassa jälleen tapahtui. Helmikuun 25. päivänä 1918 Saksassa koulutuksessa olleet jääkärit palasivat Suomeen. Maihin nousiin Vaasassa, jonka kauppatorilla kenraali Mannerheim suoritti joukkojen katselmuksen. Jääkäriprikaati 27:n perinneyhdistys järjesti näiden tapahtumien kunniaksi 25.2.1998 valtakunnallisen juhlapäivän.

Vaasan kauppatorilla, Suomen Vapaudenpatsaan juurella pidetyn nykyisten jääkä-

rijoukkojen paraatikatselmuksen suoritti läntisen maanpuolustusalueen komentaja, kenraaliluutnantti Jussi Hautamäki. Sääksi oli osunut todellinen taistelija ilma. Purevan kylmä viima siihen yhdistyneine lumituksineen asetti sekä joukot että yleisön kovalle koetukselle. Kenraaliluutnantti Hautamäki totesikin iltajuhlassa pitämässään puheenvuorossa, että puhuessaan joukoille vastatuuleen hänen oli tarvinnut seistä n. 45 asteen etunojassa pysyäkseen yleensä pystyssä.

Vaasan kaupungintalossa, jota Suomen laillinen hallitus, senaatti, piti istuntopaikkanaan keväällä 1918, järjestettiin arvokas pääjuhla, jossa juhlapuhujana toimi Puolusvoimain komentaja, kenraali Gustav Hägglund. Myöhemmin illalla järjestettyyn illallisjuhlaan osallistui suuri joukko kutsuvieraita ja Jääkäriprikaati 27:n perinneyhdistyksen jäseniä ympäri maata. Perinneyhdistyksen ydinjoukon muodostavat nykyisin jääkärien lapset perheineen.

Veteraanipäivä

Kaksi vuosikymmentä kestänyt itsenäisyytemme asetettiin kovalle koetukselle, kun Suomi osana toisen maailmansodan melskeitä joutui talvi- ja jatkosodassa viiden vuoden ajan puolustamaan nuorta itsenäisyyttään. Keski-ikänsä jo 80 vuotta lähenevä veteraanijoukko on vasta runsaat 10 vuotta saanut nauttia siitä arvostuksesta, joka heille isänmaamme vapauden puolustamisesta ja pelastamisesta kuuluu. Kansallinen Veteraanipäivä on valtiollisen kaunis kunnianosoitus veteraanisukupolvelle.

Kansallisen Veteraanipäivän 12. valtakunnallinen pääjuhla vietettiin Vaasassa 27.4.98. Juhlapuhujana toimi valtiovarainministeri Sauli Niinistö ja Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari kunniotti tilaisuutta läsnäolollaan. Ohjelmassa oli lisäksi mm. veteraanien muodostaman Korsukuoron esityksiä sekä katkelmia Vaasan Oopperan tuottamista "Isänmaan tyttäret" ja "Jääkäri Ståhl" -oopperoista.

Tämän kirjoittajalla oli tilaisuus osallistua järjestelyihin kansallisen päätoimikunnan jäsenenä sekä pitää juhlapäivän aamuna lipunnoston yhteydessä lippupuhe Suomen Vapaudenpatsaan juu-

rella Vaasan kauppatorilla.

Suomen Vapaudenpatsas 60 vuotta

Vuoden 1918 tapahtumista ja Vaasan asemasta niissä muistuttavat Vaasaan pystytetyt kaksi muistomerkkiä: Suomen Vapaudenpatsas (v. 1938) ja Jääkäripatsas (v. 1958). Myöskin samana vuonna alkunsa saaneilla Ilmavoimilla on oma Kotkapatsaansa Vaasassa.

Vaasan Kiltapiiri, oma kiltamme ja veteraanijärjestöt järjestivät 8.7.1998 Suomen Vapaudenpatsaalla, patsaan 60-vuotisen olemassaolon merkeissä, juhlatilaisuuden itsenäisyytemme ja vapautemme kunniaksi. Paikalla oli runsaslukuinen maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen lippulinna. Havuseppeleen patsaalle laskivat Vaasan Veteraanipiirin puheenjohtaja, kanslianeuvos Holger Strandberg, Vaasan Kiltapiirin puheenjohtaja, evl. Veijo Rutanen ja tämän kirjoittaja. Kirjoittaja esitti myös lyhyen puheenvuoron sepeleen laskun yhteydessä.

Vaasan Rannikkopatteriston lakkauttaminen

Vaasa on vanha varuskunta-kaupunki. Itsenäistymisemme aikoihin sotajoukot olivat venäläisiä. Vapaussodan myötä venäläiset joukot riisuttiin aseista ja poistettiin maasta. Tilalle tulivat oman maamme puolusvoimat. On kuin kohtalon ivaa, että tasan 80 vuotta näitten isänmaamme vapauttamisen kannalta keskeisten tapahtumien jälkeen varuskuntatoiminta Vaasassa lopetetaan. Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöt sekä alueen asukkaat yleisestikin ovat kokeneet tapahtuman epäoikeudenmukaisena. Paikallinen ja alueellinen etu on saanut väistyä valtakunnallisen edun tieltä. Näin toimenpidettä on ainakin puolustusvoimain johdon ja valtioneuvoston taholta perusteltu.

Mikä on päätetty toteuttaa, se on hyväksyttävä, vaikkapa sitten nuristen ja kättä taskussa nyrkkiin puristellen.

Joukkojen vuoden loppuun mennessä tapahtuvan Vaasasta poistumisen johdosta patteriston kuluvan vuoden tilaisuudet ovat siten olleet tavanomaista merkittävämät ja koskettavammat.

Vaasan Rannikkopatteriston ja samalla Vaasan viimeiset alokat astuivat palvelukseen tammikuussa 1998. Saapumiserän valatilaisuus järjestettiin Vaasan kirkossa 27.2.98. Koin saaneeni osakseni suuren, vaikkakin haikeman kunniatehtävän, kun sain toimia valakaavan lukijana ja valan vastaanottajana tässä historiallisessa tilaisuudessa. Valaa seurannut ohimarssi oli saanut kaupunkilaiset runsain joukoin liikkeelle. Josakin taustalla vaikutti tapahtumien näkymätön ohjailija, jolla oli suurta draaman tajuja: vain kahta päivää aikaisemmin oli juhlittu jääkärien Suomeen (ja Vaasaan) paluun 80-vuotismuistojuhlaa, nyt oltiin katsastamassa ainakin näillä näkymin viimeisiä vaasalaisia sotilasjoukkoja.

Vaasan Rannikkopatteriston toiminta lakkaa vuoden loppuun mennessä viimeisten varusmiesten kotiutumisen myötä. Joukkojen viimeinen merkittävä julkinen esiintyminen oli ilmeisesti kuitenkin 29.6.1998, jolloin patteriston siihen astinen komentaja evl Hannu Luukkonen luovutti komentajan tehtävät majuri Pauli Salolle. Komentajan vaihdokseen liittyi paraatikatselmus Kasarmintorilla sekä ohimarssi Kauppapuistikolla. Ohimarsin vastaanottoaika oli perinteistä poikkeava, tulevaa ennakoiva. Vaasaa tuntevat tietävät, että Kauppapuistikko jatkuu etelään suuntautuvana moottoritienä. Siellä on joukkojen tuleva sijaintipaikka! Ohimarssia olivat vastaanottamassa lähtevän ja uuden komentajan sekä Vaasan Sotilasläänin komentajan, prikaatikenraali Asko Kilpisen lisäksi lähes kaikki patteriston aikaisemmat Vaasassa toimineet komentajat.

– *Professori Ilkka Virtanen, Pohjanmaan Maanpuolustuskilta - Österbottens Försvarsgille ry:n pj.*

